

SUMARIO

OPINIÓN

A REFORMA LABORAL, UNHA FONTE DE RISCOS PARA A SAÚDE

Antolín Alcántara Álvarez

Secretario Confederal de Negociación Colectiva e Saúde Laboral
Confederación Intersindical Galega

ENTREVISTAS

CONVENIO DE ASISTENCIA PARA A REALIZACIÓN DE PRUBAS BIOMECÁNICAS ASINADO POLA CIG

Entrevista a Fernando Sabio Marañón

Director do Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral
Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

INFORMACIÓN TÉCNICA

A INSPECCIÓN DE TRABALO E

SEGURIDADE SOCIAL: UN INSTRUMENTO AO SERVIZO DA PREVENCIÓN

SABÍAS QUE...?

O RECURSO PREVENTIVO

Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

COLABORACIÓN

A PROBLEMÁTICA CIENTÍFICA DA NORMATIVA DE HIXIENE INDUSTRIAL E VALORES LÍMITE. REFLEXIÓNS SOBRE A SÍLICE CRISTALINA

Miguel Martínez Losada

Xefe do Centro do ISSGA da Coruña

A reforma laboral, unha fonte de riscos para a saúde

Antolín Alcántara Álvarez

Secretario Confederal de Negociación Colectiva e Saúde Laboral
Confederación Intersindical Galega (C.I.G.)

Os riscos psicosociais defínense como “aquelas condicións que se atopan presentes nunha situación laboral e que están directamente relacionadas coa organización, o contido do traballo e a realización da tarefa, e que teñen capacidade para afectar tanto ao benestar ou a saúde (física, psíquica ou social) do traballador como ao desenvolvemento do traballo” (INSHT, 1997).

A estas alturas está claro que a actual reforma laboral configúrase como unha elección política e ideolóxica no marco dun modelo social e económico ultraliberal, que deixa completamente indefensa á clase traballadora perante un poder absoluto dos empresarios para desregular e impoñer de xeito unilateral as condicións de traballo nas relacións laborais.

A redución a ultranza do gasto público e as políticas de privatización de servizos esenciais, produciu como consecuencia, unha substancial rebaixa no nivel de cobertura das prestacións sociais, así como na calidade dos servizos sanitarios e educativos; situación esta notablemente agravada polos efectos desreguladores e de flexibilización extrema, propiciados por esta reforma laboral que sen negociación nin debate público previo, xa está a provocar un alarmante deterioro das condicións de traballo, con preocupantes repercusións en materia de seguridade e saúde laboral dos/as traballadores/as.

As interrelacións entre o binomio emprego/condicións de traballo e a Saúde Laboral son claras e evidentes, constituíndo por unha parte un dos determinantes fundamentais que condiciona en grande medida a saúde dos/as traballadores/as, así como un elemento clave na configuración das desigualdades sociais.

O devenir da actual crise económica xerada en gran medida polas avariciosas e antisociais prácticas económicas neoliberais, levadas a cabo pola banca en xeral e os grupos multinacionais especulativos que acumulan inxentes cantidades de capital en particular, levan o camiño de acadar a completa destrución do “contrato social” vixente entre a gran maioría social traballadora e as distintas formas capitalistas de explotación, como consecuencia das medidas –de clara base ideolóxica- de “axuste” que os gobernos da dereita europea están a tomar, suprimindo baixo a escusa da crise o conxunto dos dereitos máis esenciais e inalienables da maioría social: traballo digno en condicións axeitadas e de seguridade, dereito á saúde, dereito a educación, dereito á protección social,.... en definitiva o dereito a unha vida digna en liberdade e igualdade.

www.cigsaudelaboral.org

Plataforma web para a información e consulta
en materia de Prevención de Riscos e Saúde Laboral

A INSPECCIÓN DE TRABALLO E SEGURIDADE SOCIAL: UN INSTRUMENTO AO SERVIZO DA PREVENCIÓN

Unha das ferramentas que traballadoras e traballadores temos para a preservación e defensa da nosa saúde no traballo, é a Inspección de Traballo e Seguridade Social.

As primeiras normas que, dentro do estado español, fan referencia á inspección no eido laboral datan do ano 1906; no ano 1939 crease o Corpo Nacional de Inspectores de Traballo ; logo chegaría a ratificación por parte do estado español do Convenio nº 81 da OIT e a súa adecuación a Dereito coa Lei 39/1962, de Ordenación da Inspección de Traballo; esta Lei estará vixente ata o ano 1997, no que se promulga a Lei 42/1997, en vigor actualmente, que adecúa a Inspección de Traballo e Seguridade Social ao estado autonómico, no que o Estado e as Comunidades Autónomas comparten competencias en materia laboral.

A Inspección de Traballo e Seguridade Social é un **servizo público**, responsable do control e vixilancia no cumprimento das normas da orde social, de esixir as responsabilidades derivadas do seu incumprimento en que poidan incorrer empresas e traballadores, así como do asesoramento aos mesmos en materia laboral e de Seguridade Social. A ITSS non pode obrigar á empresa a cumprir a normativa (é a Xurisdición Social quen detenta ese poder), pero si realiza labores de vixilancia no cumprimento desta, de constatación das infraccións que se producen, de requirimento ás empresas e de inicio de procedementos sancionadores no caso de que se detecten infraccións.

Para o desenvolvemento das súas funcións a ITSS conta con funcionarios de dous niveis: os Inspectores/as de Traballo e Seguridade Social e os Subinspectores/as de Emprego e Seguridade Social.

A actuación de Inspectores/as e Subinspectores/as desenvólvese no ámbito provincial, dependendo cada provincia dunha Dirección Territorial coincidente con cada Comunidade Autónoma. Dentro de cada organización provincial ou territorial é habitual que exista unha unidade específica especializada en prl.

Os funcionarios da ITSS teñen a obriga de realizar as súas funcións co mandato de estrito cumprimento dos principios de independencia técnica, obxectividade e imparcialidade prescritos nos [convenios internacionais número 81](#) e [129](#) da Organización Internacional del Traballo. Na práctica non sempre se actúa en consecuencia a estes principios: hai casos nos que se observa a existencia dun certo medo a actuar coa contundencia precisa cando se trata de empresas grandes, ou que o inspector ou inspectora que corresponde non se involucra o suficiente en determinados casos. Por outra banda, pode apreciarse a inexistencia de coordinación entre a ITSS e o ISSGA (entidade da que dependen os Técnicos habilitados en Galiza) xa que aínda que o ISSGA debería ter unha planificación de visitas propia o certo é que os Técnicos habilitados só actúan a requirimento da Inspección, que por certo tende a mostrarse bastante reacia a realizar este requirimento.

A ITSS EN MATERIA DE PREVENCIÓN DE RISCOS LABORAIS

As súas funcións en materia de prl quedan establecidas no artigo 9 da LPRL:

- a) **Vixiar o cumprimento da normativa sobre prevención de riscos laborais**, así como das normas xurídico-técnicas que incidan nas condicións de traballo en materia de prevención, aínda que non tiveran a cualificación directa de normativa laboral, **propoñendo á autoridade laboral competente a sanción correspondente**, cando comprobase unha infracción á normativa sobre prevención de riscos laborais, de acordo co previsto no capítulo VII desta Lei.
- b) **Asesorar e informar ás empresas e aos traballadores** sobre a maneira máis efectiva de cumprir as disposicións, en que teña a vixilancia encomendada.
- c) **Elaborar os informes solicitados polos Xulgados do Social** nas demandas deducidas perante estes nos procedementos de accidentes de traballo e enfermidades profesionais.
- d) **Informar á autoridade laboral** sobre os accidentes de traballo mortais, moi graves ou graves, e sobre aqueles outros con que, polas súas características ou polos suxeitos afectados, se considere necesario o devandito informe, así como sobre as enfermidades profesionais nas que concorran as ditas cualificacións e, en xeral, nos supostos en que aquela o solicite respecto do cumprimento da normativa legal en materia de prevención de riscos laborais.
- e) **Comprobar e favorecer o cumprimento das obrigas** asumidas polos servizos de prevención establecidos nesta Lei.
- f) **Ordenar a paralización inmediata de traballos** cando, a xuízo do inspector, se advirta a existencia de risco grave e inminente para a seguridade ou saúde dos traballadores.

Así, e para facilitar o cumprimento das súas funcións os Inspectores/as de Traballo e Seguridade Social terán carácter de **autoridade pública** e estarán autorizados para:

- ✓ Entrar libremente en calquera momento e sen previo aviso en todo centro de traballo e permanecer no mesmo (agás no caso de que o centro de traballo coincida co domicilio da persoa física afectada pola labor inspectora, caso no que deberá contar coa autorización do interesado ou cunha orde xudicial). Deberán comunicar a súa presenza, salvo que consideren que se poden prexudicar as súas funcións.

- ✓ Facerse acompañar nas visitas polos traballadores, os seus representantes e polos peritos e técnicos da empresa ou habilitados que consideren oportuno.
- ✓ Practicar calquera investigación, exame ou proba que estimen precisa:
 - Tomar mostras de substancias e materiais utilizados no establecemento; realizar medicións, fotografías, vídeos,..
 - Examinar no centro de traballo a documentación da empresa en relación coa verificación do cumprimento da lexislación de orde social.
 - Requireir información sobre calquera asunto relativo á aplicación das disposicións legais.
 - Esixir a identificación das persoas que se atopan no centro de traballo.
- ✓ Adoptar as medidas que estimen precisas para evitar a destrución ou alteración de documentación relacionada coa inspección.
- ✓ Solicitar a colaboración das Forzas e Corpos de Seguridade do Estado.

O ÁMBITO DE ACTUACIÓN DA ITSS

Sobre quen:

Esténdese ás *persoas físicas e xurídicas*, públicas ou privadas, e as *comunidades de bens* suxeitos responsables do cumprimento das normas de orde social. Este ámbito inclúe ás *cooperativas, traballadores autónomos, titulares de centros de traballo e promotores de obras de construción, ao servizos de prevención alleos, ás entidades colaboradoras na xestión da Seguridade Social, ás entidades auditoras, aos centros acreditados para impartir formación en materia de prevención de riscos laborais e ás entidades que colaboren coas distintas administracións públicas en materia de protección e promoción social.*

Onde:

A labor inspectora realízase en *empresas, centros de traballo* e en xeral, calquera lugar no que se realice prestación laboral, incluíndo *vehículos e medios de transporte* nos que se preste o traballo, incluíndo os *buques da mariña mercante e pesqueira, avións e aeronaves civís* e as súas *instalacións auxiliares* en terra. Así mesmo en *portos, aeroportos, vehículos e puntos de saída, escala e destino.*

No caso particular no que o centro de traballo coincida co domicilio do inspeccionado, deberá contarse co seu consentimento ou cunha autorización xudicial para proceder á inspección.

Qué sucede no caso dos centros de traballo que dependen das administracións públicas?

- A ITSS carece de facultades sancionadoras aínda que si poderá requirir ás Administracións públicas por incumprimento de disposicións relativas á seguridade e saúde do persoal civil ao seu servizo. O requirimento incluírá as irregularidades detectadas, as medidas que deben adoptarse para subsanalas e o prazo que se estima preciso para a súa execución (RD 707/2002 e RD 464/2003).
- No caso de que a Administración actúe como promotora de obras de construción ou no caso dos traballadores ou traballadoras que prestan servizos para contratistas, subcontratistas de obras ou servizos ou concesionarios que realicen a súa actividade en instalacións da Administración Xeral do Estado ou dos seus organismos autónomos, seguirase o procedemento ordinario.
- É preciso diferenciar entre *Sector Público Administrativo* (será de aplicación o RD 707/2002) e o *Sector Público Empresarial* (Correos por exemplo) ao que se lle aplicará o procedemento inspector ordinario e a sanción será de multa. Nos dous casos a Inspección de Traballo e Seguridade Social poderá propoñer recargo de prestacións por falla de medidas de seguridade e saúde.

Actividades excluídas das actividades da ITSS:

- Exclusiones reguladas no artigo 3 da LPRL:
 1. **Policía Nacional e Garda Civil** (salvo que as funcións que realicen non presenten as características exclusivas de policía, seguridade e servizos de protección civil)
 2. **Protección Civil** cando realice actividades con presenza de risco grave, catástrofe ou calamidade pública. Ter en conta que aínda que neste caso en xeral non se aplica a LPRL, si sería de aplicación a certo persoal, como o persoal administrativo, e que certas obrigas preventivas son plenamente aplicables: elección de EPIs, vixilancia da saúde, formación e información,... Así existe a posibilidade dun expediente sancionador a través da ITSS.

Nota: na realización de actividades sen presenza de risco grave, catástrofe ou calamidade pública, será de aplicación a LPRL e a súa normativa de desenvolvemento.

3. **Centros e establecementos militares** (regulados polo RD 1932/1998 e RD 1755/2007) nos que a actuación Inspección de Traballo e Seguridade Social se limitará aos contratos de subministro, concesión, etc. O inspector deberá preavisar da visita e será acompañado por a persoa que designe o Xefe do Establecemento Militar. No caso de apreciarse algún incumprimento o inspector se limitará a poñelo en coñecemento do Xefe do Establecemento Militar.

4. Relación laboral de carácter especial do **servizo de fogar familiar**.

- Exclusiones reguladas no artigo 7 da LPRL

1. **Minas, canteiras e túneles** que esixan aplicación de técnica mineira, caso no que a fiscalización corresponde á Inspección de Minas e á Autoridade Mineira.

2. Fabricación, transporte, almacenamento, manipulación e utilización de **explosivos** (RD 230/1998, de 16 de febreiro, polo que se aproba o Regulamento de Explosivos)

3. Emprego de **enerxía nuclear**, competencia exclusiva do Consello de Seguridade Nuclear (Lei 15/1980, de 22 de abril)

Segundo o artigo 3 do RD 138/2000 poden darse determinadas peculiaridades nas actuacións desenvolvidas en locais e instalacións diplomáticas acollidas a extraterritorialidade e os protexidos por convenios internacionais.

OS TÉCNICOS HABILITADOS

A raíz da Lei 54/2003, e coa finalidade de engadir máis medios para o control e vixilancia no cumprimento das obrigas en materia de seguridade e saúde laboral, xurde unha nova figura, o técnico/a habilitado. A partir deste momento, a lexislación otorga ao persoal funcionario das comunidades autónomas que está a exercer labores técnicos en materia de prevención de riscos laborais, a facultade de realizar funcións de **asesoramento, información e comprobación das condicións materiais e técnicas de seguridade e saúde nas empresas e centros de traballo coa capacidade de requerimento de enmenda das deficiencias observadas**, requirimento cuxo incumplimento pode dar lugar á práctica de acta de infracción pola Inspección de Traballo e Seguridade Social. Os Técnicos habilitados carecen de facultade de paralización, non poden proceder a levantar Acta de de Infracción (facultade reservada unicamente para a ITSS), limitándose a súa actuación á comprobación das condicións materiais da seguridade e a saúde no traballo, quedando excluído o control do sistema de xestión da prevención.

A incorporación dos Técnicos/as habilitados ás funcións de control en materia de seguridade e saúde laboral, obriga á coordinación entre estes e os funcionarios da ITSS, coordinación que non sempre funciona como sería desexable para o eficaz aproveitamento dos recursos.

EDITA: Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

www.cigsaudelaboral.org

Secretaría Confederal de
Negociación Colectiva
e Saúde Laboral
Rúa Gregorio Espiño 47, Entrechán
36205 Vigo
Tlf: 986 262 679. Fax 986 262 781

Gabinete Técnico Confederal de
Saúde Laboral. Ferrol
Rúa Eduardo Pondal 41/43 entrechán
15403 Ferrol
Tlf: 981 359 449. Fax: 981 359 449
saudelaboral@galizacig.net

CO FINANCIAMENTO DE

FUNDACIÓN
PARA LA
PREVENCIÓN
DE RIESGOS
LABORALES

DI-0001/2013